

Mijn Vismaat

Citizen Science in de sportvisserij

TEKST

Pieter Beelen en Remko Verspui,
Sportvisserij Nederland

ILLUSTRATIES

Sportvisserij Nederland

De monitoring van flora en fauna wordt in ons land voor een belangrijk deel door vrijwilligers uitgevoerd. Ook enkele duizenden sportvissers registreren hun vangsten, onder meer om zicht te krijgen in (de ontwikkelingen van) de visstand ten behoeve van het water- en visstandbeheer.

Dankzij 'Mijn Vismaat' halen vangsten van bijzondere vissoorten de pers zoals deze grootkopkarper, *Aristichthys nobilis*.

Hengelvangstregistraties laten duidelijk de opmars van de zwartbekgrondel zien.

Nederland kent per vierkante kilometer de meeste natuurwaarnemingen ter wereld hebben. Al deze waarnemingen resulteren in een grote hoeveelheid data, die een onderzoeker nooit alleen zou kunnen verzamelen. Daarom werken onderzoekers tegenwoordig steeds meer samen met die specialistische hobbyisten. Deze samenwerking tussen vrijwilligers en wetenschappers ten behoeve van onderzoek wordt Citizen Science genoemd. De door de vrijwilligers verzamelde gegevens kunnen voor diverse doeleinden worden gebruikt. Zo kunnen er onder meer soorten mee worden geïdentificeerd die in aantallen achteruit gaan of zelfs met uitsterven worden bedreigd. Ook kan de verspreiding van (invasieve) soorten in kaart worden gebracht. Een goed voorbeeld hiervan is het Living Planet Report - Natuur in Nederland van het Wereld Natuur Fonds (2015). Een rapport dat dankzij de veldwaarnemingen van duizenden actieve vrijwilligers de ontwikkeling van de populaties van diersoorten in Nederland vanaf 1990 in kaart heeft gebracht.

De hengelvangsten van ruim tweeduizend sportvissers worden door Sportvisserij Nederland verzameld. Deze data kunnen worden gebruikt voor het waterbeheer, visserijkundige doeleinden of als basis voor verspreidingsatlassen.

Nieuw platform

Van 2007 tot 2012 werden de hengelvangstgegevens van sportvissers centraal en gestandaardiseerd opgeslagen in de database Hengelvangstregistratie Online (HVR Online). Met de gegevens uit HVR Online heeft Sportvisserij Nederland in samenwerking met het particuliere platform Vangstenregistratie.nl (SVR) in totaal 135.000 vangstmeldingen en meer dan 500.000 gegevens tot haar beschikking gekregen. Vanaf 2012 is Sportvisserij Nederland volledig zelfstandig verder gegaan met het verzamelen van hengel-

vangstgegevens. Hiervoor is onder de naam MijnVISmaat een nieuw platform ontwikkeld bestaande uit een website en bijbehorende apps voor smartphones van het type Android en iPhone. Dit nieuwe platform was niet langer gericht op het traditionele registreren van vangsten, waarbij gebruikers zo veel mogelijk gegevens op een gestandaardiseerde manier moeten invoeren. In dit geval werd er voor gekozen de invoermogelijkheden vooral zo eenvoudig en aantrekkelijk mogelijk te houden voor gebruikers. De gedachte hierachter was dat het met grote aantallen maar minder gedetailleerde vangstgegevens ook mogelijk zou zijn zicht te krijgen op (ontwikkelingen van) de visstand. Om dit te bereiken werd MijnVISmaat zodanig ingericht dat het sportvissers een aantrekkelijk (gratis) product biedt, waar de eigen vangsten in vast kunnen worden gelegd, gecommuniceerd en geanalyseerd. In ruil voor het gebruik van MijnVISmaat worden alle vangstgegevens beschikbaar gesteld voor Sportvisserij Nederland voor nadere analyse.

Unieke dataset

Inmiddels bevat MijnVISmaat meer dan 175.000 vangstregistraties verdeeld over meer dan 300 verschillende vissoorten. Met deze grote aantallen vangstmeldingen van veel verschillende soorten bleek MijnVISmaat geschikt te zijn voor het in kaart brengen van de verspreiding van vissen in Nederland en eventuele ontwikkelingen hierin. Zo blijkt uit de vangstgegevens van de zwartbekgrondel, *Neogobius melanostomus*, dat deze invasieve soort zich afgelopen jaren richting het noorden van Nederland heeft uitgebreid. Door de hoge kwaliteit van de vangstgegevens, mede als gevolg van de validatie die plaatsvindt, heeft MijnVISmaat de afgelopen twee jaar een bijdrage geleverd aan de visatlassen van Friesland, Overijssel, Zeeland en Zuid-Holland.

Naast informatie over vissen en hun verspreiding in Nederland, bieden de grote aantallen gebruikers en hun vangstmeldingen ook inzicht in de landelijke hengelsportactiviteit. Met meer dan 55.000 unieke locaties in de dataset (inclusief kustwater), wordt het mogelijk om een indicatie te geven van het belang van bepaalde gebieden voor de hengelsport.

Bindmiddel

Naast de zeer bruikbare informatie over soortverspreiding en hengelsportactiviteit vormt MijnVISmaat ook een binding tussen de sportvisser en de overkoepelende hengelsportorganisaties. Door regelmatig mooie of opmerkelijke vangsten van gebruikers te selecteren voor publicatie in andere mediakanalen, blijven sportvissers geïnteresseerd in het registreren van hun vangsten. Zo halen ze bijvoorbeeld de pers wanneer er een bijzondere vis is gevangen.

Samenwerken

Hoewel hengelvangstregistraties veel waardevolle informatie en soms ook unieke producten kunnen opleveren, zorgt de validatie en het onderhoud van een platform als MijnVISmaat voor veel werk. Zoals voor de meeste vormen van Citizen Science geldt, vereist de informatie die op deze manier wordt verkregen goede validatie om te voorkomen dat er foutieve waarnemingen worden opgenomen. Daarnaast vereisen de ontwikkelingen op ICT-gebied ook voortdurend kostbare investeringen in het platform. Gelukkig zijn er wel steeds meer organisaties die samenwerken op dit gebied en elkaar zowel financieel als technisch ondersteunen. Ook Sportvisserij Nederland gaat deze samenwerkingen aan om te zorgen dat vangstenregistraties de komende jaren een prominentere plaats gaan krijgen bij de monitoring van vissen. ■